

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

Тетяна Ключкович

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

**Методичні рекомендації для здобувачів
вищої освіти**

**Галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка
Спеціальність 013 – Початкова освіта**

Ужгород 2021

УДК 37.013
К-52

Ключкович Т. Порівняльна педагогіка: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. загальної педагогіки та педагогіки вищої школи]. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2021. 48 с.

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка» розроблені для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 013 «Початкова освіта» освітньої програми «Початкова освіта». У посібнику вміщено програму навчальної дисципліни, плани семінарських занять, питання для перевірки засвоєних студентами знань, завдання для індивідуальної та самостійної роботи.

Автор:

Ключкович Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

Рецензенти:

Попадич Олена Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

Шикітка Галина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ»

Рекомендовано до друку:

*кафедрою загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №11 від 01.07.2021 р.)
науково-методичною комісією факультету суспільних наук
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(протокол №8 від 01.07.2021 р.)*

© Ключкович Т.В., 2021

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Компетентності та програмні результати навчання.....	5
3. Опис навчальної дисципліни.....	8
4. Тематичний план навчального курсу.....	10
5. Програма навчальної дисципліни.....	12
6. Плани семінарських занять.....	15
7. Завдання для самостійної та індивідуальної роботи.....	31
8. Орієнтовний перелік питань для підсумкового семестрового контролю.....	34
9. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання	36
10.Рекомендовані джерела інформації	40

1. ВСТУП

В умовах реалізації Україною стратегічного курсу на інтеграцію в європейський освітній простір особливий інтерес привертають вітчизняні та світові тенденції розвитку освіти, а також політика окремих країн у цій сфері. Трансформаційні процеси в освіті відкривають дослідницький простір для порівняльного аналізу теоретичних і практичних аспектів навчання та виховання в різних країнах світу, інтерпретації та узагальнення їхнього досвіду. Шляхом порівняльного аналізу можна виокремити позитиви та труднощі навчання і виховання, запропонувати шляхи розв'язання проблем, спрогнозувати перспективи освітнього розвитку. Порівняльна педагогіка відстежує і пояснює динаміку педагогічних процесів у різних контекстах і вимірах: темпоральному, соціокультурному, нормативному, інституційному та ін. Зазначені аспекти освітнього розвитку знаходяться в центрі уваги вітчизняної порівняльної педагогіки.

Метою навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка» є ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з теоретичними знаннями про стан, основні тенденції та закономірності розвитку освіти в різних країнах і світі загалом, а також з можливостями використання майбутніми педагогами світових освітніх досягнень у галузі початкової освіти.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка» студенти ознайомляться з предметним полем і понятійно-категоріальним апаратом порівняльної педагогіки, опанують її концептуальні та методологічні засади, простежать становлення і розвиток порівняльної педагогіки в Україні та за кордоном, проаналізують основні чинники розвитку шкільної освіти, з'ясують національні особливості освітніх систем країн світу, простежать загальні тенденції розвитку початкової освіти на сучасному етапі, розглянуть основні напрями реформування освіти в розвинених країнах та особливості їхнього освітнього менеджменту, вмітимуть проєктувати компаративне дослідження, набудуть знань і вмінь щодо використання методів порівняльної педагогіки для аналізу освітніх процесів на глобальному, регіональному та національному рівнях.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

«Порівняльна педагогіка» як нормативна навчальна дисципліна входить до циклу фахової підготовки зі спеціальності «Початкова освіта» бакалаврського рівня вищої освіти в ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Відповідно до освітньо-професійної програми «Початкова освіта», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

1) **інтегральна компетентність** – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання (ІК).

2) **загальні компетентності:**

- загальнонавчальна – здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо (КЗ-1);

- інформаційно-аналітична – здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків (КЗ-2);

3) **спеціальні компетентності:**

- предметна компетентність – здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійної підготовки, що є теоретичною основою побудови змісту освітніх галузей, визначених Держстандартом, задля усвідомлення їхньої реалізації в освітній галузі загалом, та окремих змістових лініях зокрема. Види предметних компетентностей: філологічна, математична, технологічна, природничо-наукова, мистецька (СК-1).

Відповідно до освітньо-професійної програми «Початкова освіта» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких **програмних результатів навчання** (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати сучасні концепції, завдання, зміст, методи, організаційні форми початкової освіти; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу; методи діагностики та корекції психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку; види і засоби контролю.	ПРН-3
Знати традиційні та інноваційні технології організації і проведення методичної роботи в загальноосвітньому	ПРН-4

навчальному закладі за напрямками, зумовленими посадовими обов'язками вчителя початкової школи.	
Знати традиційні та інноваційні методики управлінської діяльності загальноосвітнього навчального закладу в обсязі, необхідному для виконання всіх функцій і напрямів його діяльності.	ПРН-5
Володіти вміннями і навичками забезпечення організації педагогічного процесу в навчальних закладах з урахуванням принципів початкової освіти, зокрема дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, компетентнісного підходу тощо	ПРН-8
Демонструвати практичні вміння і навички роботи вчителя початкової школи: надавати методичну допомогу за всіма напрямками програм навчання і виховання молодших школярів, проводити різні форми методичної роботи з підвищення кваліфікації: семінари, практикуми, тренінги, консультації та ін. заходи методичного спрямування. Організовувати роботу методичної ради ЗОШ.	ПРН-9
Уміти визначати мету професійної діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі навчальної, виховної роботи і передбачати кінцевий результат; володіти методами визначення ефективності заходів, спрямованих на підвищення якості навчально-виховної роботи; уміти проектувати власну педагогічну систему професійної діяльності.	ПРН-11
Володіти знаннями про організацію наукової, методичної та навчальної діяльності вчителя початкової школи; вміннями організовувати власну науково-пошукову та самостійну роботу, навчально-пізнавальну та виховну діяльність молодших школярів.	ПРН-12
Володіти вміннями організації та проведення семінарів, конференцій, педагогічних читань, виставок, конкурсів, у розроблення навчально-методичних матеріалів щодо покращення якості роботи та професійної майстерності	ПРН-13
Знати сучасні тенденції, технології, методики викладання предметів; сучасні наукові, методологічні та педагогічні засади, на яких побудовані навчальні курси, предмети; методики підготовки та проведення навчального процесу; особливості сучасних інноваційних технологій та методики їх втілення в навчальний процес.	ПРН-14
Виявляти готовність до підвищення рівня педагогічної майстерності; володіти знаннями про способи професійного самовдосконалення; усвідомлювати рівень власних педагогічних здібностей, визначати причини недоліків у роботі;	ПРН-17

володіти навичками самовдосконалення, використання механізмів самооцінки власних досягнень в дослідницькій діяльності	
---	--

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Порівняльна педагогіка**»:

– знати предметне поле, теоретичні та методологічні основи порівняльної педагогіки, її завдання та інструментарій у розрізі початкової освіти (ПРН-3);

– знати основні технології організації та проведення методичної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах зарубіжних країн (ПРН-4);

– знати особливості освітнього менеджменту в провідних країнах світу, а також стратегії та визначальні напрями реформування освітніх систем (ПРН-5);

– виконувати організаційні та освітньо-проектувальні функції для забезпечення навчального процесу в умовах початкової школи, керуватися засадами компетентісного та особистісно-орієнтованого підходу, принципами інклюзії, толерантності та взаємоповаги в педагогічній діяльності, опираючись на кращий зарубіжний досвід (ПРН-8);

– володіти методичними та організаційними вміннями та навичками в різних ситуаціях педагогічної діяльності в умовах початкової школи (ПРН-9);

– знати завдання та предметне поле порівняльної педагогіки і на цій основі визначати можливості власної професійної діяльності, підвищувати якість навчально-виховної роботи в початковій школі (ПРН-11);

– застосовувати методи порівняльно-педагогічних досліджень для аналізу професійної діяльності вчителя у початковій школі, вміти організовувати власну наукову діяльність та оцінювати результативність застосування педагогом навчальних методів у стандартних і нестандартних ситуаціях (ПРН-12);

– вміти планувати, організовувати та аналізувати різноманітні види навчальних занять і наукових заходів, зокрема в сфері порівняльної педагогіки (ПРН-13);

– продемонструвати знання й уміння застосовувати сучасні методики та технології викладання предметів (зокрема порівняльної педагогіки), залучаючи зарубіжні освітні досягнення та стандарти (ПРН-14);

– опираючись на передовий світовий досвід та сучасні тенденції розвитку в сфері порівняльної педагогіки, прагнути до постійного підвищення свого професійного рівня та вдосконалення навчально-виховного процесу в початковій школі загалом (ПРН-17).

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	4	5
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин: для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 5	7	9
	Лекції:	
	36	10
	Практичні (семінарські):	
	38	10
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	76	130

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 150					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічних знань	8	2	2			4
Тема 2. Історія розвитку порівняльної педагогіки	12	4	2			6
Тема 3. Методологічні основи порівняльної педагогіки	12	2	4			6
Тема 4. Розвиток освіти на межі ХХ-ХХІ століть	12	4	2			6
Тема 5. Модернізація шкільної освіти на сучасному етапі	12	2	4			6
Тема 6. Вища педагогічна освіта ХХІ століття	12	2	4			6
Тема 7. Європейський простір вищої освіти	10	2	2			6
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль 1	78	18	20			40
Модуль 2						
Тема 8. Освітні системи США, Великобританії та Канади	14	4	2			8
Тема 9. Освітні системи провідних країн Європейського Союзу	16	4	4			8
Тема 10. Національні особливості освітніх систем країн Вишеградської групи	14	4	4			6
Тема 11. Розвиток освітніх систем на пострадянському просторі	14	4	4			6
Тема 12. Освітні системи розвинутих країн Східної та Південно-Східної Азії	14	2	4			8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль 2	72	18	18			36
Разом за семестр	150	36	38			76

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 150					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічних знань	12	2				10
Тема 2. Історія розвитку порівняльної педагогіки	12	2				10
Тема 3. Методологічні основи порівняльної педагогіки	12	2				10
Тема 4. Розвиток освіти на межі ХХ-ХХІ століть	12		2			10
Тема 5. Модернізація шкільної освіти на сучасному етапі	12		2			10
Тема 6. Вища педагогічна освіта ХХІ століття	10					10
Тема 7. Європейський простір вищої освіти	10					10
Разом за модуль 1	80	6	4			70
Модуль 2						
Тема 8. Освітні системи США, Великобританії та Канади	14		2			12
Тема 9. Освітні системи провідних країн Європейського Союзу	14	2				12
Тема 10. Національні особливості освітніх систем країн Вишеградської групи	14		2			12
Тема 11. Розвиток освітніх систем на пострадянському просторі	14	2				12
Тема 12. Освітні системи розвинутих країн Східної та Південно-Східної Азії	14		2			12
Разом за модуль 2	70	4	6			60
Разом за семестр	150	10	10			130

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічних знань

Порівняльна педагогіка як галузь науки та навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет порівняльної педагогіки, її місце в системі педагогічних наук. Зв'язок порівняльної педагогіки з іншими науками. Функції та завдання порівняльної педагогіки. Основні категорії порівняльної педагогіки. Порівняльна педагогіка в системі професійної підготовки майбутнього фахівця.

Тема 2. Історія розвитку порівняльної педагогіки

Проблема періодизації розвитку порівняльної педагогіки. Етапи розвитку порівняльної педагогіки: загальні характеристики. Передумови виникнення порівняльної педагогіки. Формування теоретичних засад порівняльної педагогіки в ХІХ ст. Розвиток компаративістики у ХХ-ХХІ ст. Основні напрями компаративних досліджень у країнах Західної Європи. Актуальні проблеми порівняльної педагогіки на сучасному етапі. Міжнародні і європейські науково-дослідницькі центри з компаративної педагогіки. Порівняльна педагогіка в сучасній Україні.

Тема 3. Методологічні основи порівняльної педагогіки

Компаративний аналіз і компаративне дослідження. Підходи до проведення компаративно-педагогічних досліджень. Вимоги до проведення компаративного дослідження. Класифікація методів порівняльно-педагогічних досліджень. Методологічні принципи порівняльної педагогіки. Рівні компаративних досліджень. Фази порівняльного дослідження. Емпірична база порівняльних досліджень в освіті.

Тема 4. Розвиток освіти на межі ХХ-ХХІ століть

Глобалізація та інтернаціоналізація, їхній вплив на розвиток освіти. Інтеграція як стратегія розвитку освіти. Міжнародні освітні організації. Міжнародні освітні програми. Інструменти впливу на освітню політику національних держав. Сучасні освітні парадигми як моделі розвитку освіти. Аналіз соціальної зумовленості освітніх потреб. Полікультурність в освіті. Полікультурне виховання у зарубіжній педагогіці: досвід розвинених країн. Гуманізація навчального процесу. Освіта дорослих у сучасному світі. Навчання впродовж життя в зарубіжних країнах. Дистанційне навчання в освітньому процесі. Провідні напрями і тенденції розвитку освітніх систем у світі та Україні. Перспективи розвитку освіти.

Тема 5. Модернізація шкільної освіти на сучасному етапі

Проблема оновлення шкільної освіти. Результативність освіти. Диференціація освіти. Стандартизація освіти. Загальна характеристика сучасних освітніх реформ. Стратегія і визначальні напрями реформування освітніх систем. Тенденції розвитку шкільної освіти у світі на сучасному етапі. Особливості розвитку системи початкової освіти. Особливості контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів у школах зарубіжних країн. Роль приватних навчальних закладів у сучасних освітніх системах. Особливості та проблеми розвитку шкільної освіти у провідних країнах світу та Україні.

Тема 6. Вища педагогічна освіта ХХІ століття

Соціальний попит на педагогічну освіту. Політичні та економічні чинники розвитку вищої освіти. Основні напрями реформування вищої педагогічної освіти в розвинених країнах світу. Ефективність вищої педагогічної освіти в країнах світу. Провідні світові тенденції розвитку вищої педагогічної освіти. Основні парадигми підготовки вчителів. Специфіка вдосконалення професійної підготовки вчителів початкової школи. Професіоналізація педагогічних кадрів і неперервна освіта. Проблема демократизації освіти. Порівняльні аспекти розвитку вищої педагогічної освіти в Україні.

Тема 7. Європейський простір вищої освіти

Інтеграція в галузі вищої освіти. Болонський процес як стратегія модернізації та демократизації національних систем вищої освіти. Цілі та принципи європейської інтеграції у сфері вищої освіти. Європейська кредитно-трансферна система (ECTS). Напрями реалізації завдань європейської інтеграції у сфері вищої освіти. Етапи розвитку Болонського процесу. Труднощі імплементації Болонського процесу. Інтеграція системи вищої освіти України у європейський освітній простір.

МОДУЛЬ 2

Тема 8. Освітні системи США, Великобританії та Канади

Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем в англо-американському регіоні. Загальні тенденції розвитку освіти на сучасному етапі. Управління освітою у США та її фінансування. Структура шкільної системи США. Загальна характеристика і типи навчальних закладів у США. Початкова освіта у США. Вища педагогічна освіта у США. Організація та управління освітою у Великобританії. Структура шкільної системи Великобританії. Загальна характеристика і типи навчальних закладів у Великобританії. Початкова освіта у Великобританії. Вища педагогічна освіта у Великобританії. Організація і управління освітою у Канаді. Структура шкільної

системи Канади. Загальна характеристика і типи навчальних закладів у Канаді. Початкова освіта у Канаді. Вища педагогічна освіта у Канаді. Порівняльний аналіз британської, американської та канадської освітніх моделей. Переваги та обмеження освітніх систем США, Великобританії та Канади.

Тема 9. Освітні системи провідних країн Європейського Союзу

Загальні тенденції розвитку освітніх систем західноєвропейських країн. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем в регіоні. Національні особливості організації системи освіти в Німеччині. Типи навчальних закладів. Початкова освіта у ФРН. Вища педагогічна освіта у ФРН. Оцінювання знань у системі освіти Німеччини. Особливості організації системи освіти в Франції. Типи навчальних закладів. Початкова освіта у Франції. Вища педагогічна освіта у Франції. Оцінювання знань у системі освіти Франції. Освітня система Бельгії. Типи навчальних закладів. Початкова освіта у Бельгії. Вища педагогічна освіта у Бельгії. Оцінювання знань у системі освіти Бельгії. Особливості організації системи освіти Італії. Типи навчальних закладів. Початкова освіта в Італії. Вища педагогічна освіта в Італії. Оцінювання знань у системі освіти Італії. Переваги та обмеження західноєвропейських освітніх систем, можливості запозичення досвіду їх функціонування.

Тема 10. Національні особливості освітніх систем країн Вишеградської групи

Загальні тенденції розвитку освітніх систем країн Вишеградської групи до і після вступу в ЄС. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем в регіоні. Диверсифікація джерел фінансування освіти. Освітня система Словаччини. Типи навчальних закладів. Початкова освіта у Словаччині. Вища педагогічна освіта у Словаччині. Оцінювання знань у системі освіти Словаччини. Особливості організації системи освіти Чехії. Типи навчальних закладів. Початкова освіта у Чехії. Вища педагогічна освіта у Чехії. Оцінювання знань у системі освіти Чехії. Освітня система Польщі. Типи навчальних закладів. Початкова освіта у Польщі. Вища педагогічна освіта у Польщі. Оцінювання знань у системі освіти Польщі. Організація системи освіти Угорщини. Типи навчальних закладів. Початкова освіта в Угорщині. Вища педагогічна освіта в Угорщині. Оцінювання знань в системі освіти Угорщини. Переваги та обмеження освітніх систем країн Вишеградської групи, можливості запозичення досвіду їх функціонування.

Тема 11. Розвиток освітніх систем на пострадянському просторі

Проблеми розвитку освіти в Радянському Союзі. Загальні характеристики освітніх систем у пострадянських країнах. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем. Диверсифікація освітніх

послуг і фінансування. Початкова освіта в пострадянських країнах. Трансформація освітніх систем у Прибалтійських країнах. Система освіти в сучасній Росії. Особливості розвитку системи освіти України в пострадянському контексті.

Тема 12. Освітні системи розвинутих країн Східної та Південно-Східної Азії

Загальна характеристика освітніх систем країн Східної та Південно-Східної Азії. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем. Особливості організації системи освіти Японії. Характеристика освітньої системи Китаю. Освітня система Південної Кореї. Реформування системи освіти Сінгапуру. Тенденції розвитку освітніх систем країн Сходу на сучасному етапі. Переваги та обмеження освітніх систем розвинутих країн Східної та Південно-Східної Азії.

6. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічних знань

1. Об'єкт і предмет порівняльної педагогіки
2. Зв'язок порівняльної педагогіки з іншими науками.
3. Функції та завдання порівняльної педагогіки.
4. Основні категорії порівняльної педагогіки.
5. Порівняльна педагогіка в системі професійної підготовки майбутнього фахівця.

Рекомендована література:

1. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: підручник; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ; Ніжин: Лисенко М., 2016. 408 с.
2. Галус О.М., Шапошнікова Л.М. Порівняльна педагогіка. К.: Вища школа, 2006. 216 с.
3. Крищук Б. Курс "Порівняльна педагогіка" у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів. *Педагогічний дискурс*. 2014. Вип. 16. С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2014_16_18
4. Локшина О. І. Порівняльна педагогіка в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 36-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_7

5. Локшина О. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 2-3. С. 5-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2014_2-3_3
6. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Харків: Ексклюзив, 2014. 424 с.
7. Порівняльна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / Гомонюк О. М. [та ін.]. Хмельницький: ХНУ, 2017. 267 с.
8. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія. К. : Педагогічна думка, 2015. 176 с.
9. Садова Н. Періоди розвитку порівняльної педагогіки як науки у зарубіжній педагогічній думці. *Педагогічні науки*. 2016. Вип. 66-67. С. 216-220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2016_66-67_34
10. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Суми, 1999. 300 с.
11. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
12. Сисоєва С. Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 49-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osvit_2018_7_9
13. Ткачук М. Виховання загальнолюдських та національних цінностей у майбутніх педагогів при вивченні дисципліни "Порівняльна педагогіка". *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2020. Вип. 2(2). С. 155-161. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpumdpu_2020_2\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpumdpu_2020_2(2)_20)
14. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 216 с.
15. Черепанова С. Порівняльна педагогіка. Лекції. Практикум: навч. посіб. для студентів-магістрантів спец. 011 "Освіт., пед. науки". Львів: Растр-7, 2019. 175 с.

Тема 2. Історія розвитку порівняльної педагогіки

1. Етапи розвитку порівняльної педагогіки: загальні характеристики.
2. Формування теоретичних засад порівняльної педагогіки в ХІХ ст.
3. Розвиток педагогічної компаративістики у ХХ-ХХІ ст.
4. Основні напрями компаративних педагогічних досліджень у країнах Західної Європи.
5. Порівняльна педагогіка в сучасній Україні.

Рекомендована література:

1. Лісковацька Х. М. Становлення та розвиток порівняльної педагогіки як науки в Україні (перша половина ХХ століття). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 22(9). С. 41-48. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(9\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(9)_8)

2. Локшина О. І. Порівняльна педагогіка в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 36-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_7
3. Локшина О. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 2-3. С. 5-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2014_2-3_
4. Петриченко Л. О. Витоки світової та вітчизняної порівняльної педагогіки. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2012. Вип. 29. С. 110-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2012_29_16
5. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Харків: Ексклюзив, 2014. 424 с.
6. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія. К.: Педагогічна думка, 2015. 176 с.
7. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77
8. Садова Н. О. До витоків становлення порівняльної педагогіки як науки в США. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 3. С. 221-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_3_32
9. Садова Н. Періоди розвитку порівняльної педагогіки як науки у зарубіжній педагогічній думці. *Педагогічні науки*. 2016. Вип. 66-67. С. 216-220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2016_66-67_34
10. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ– початок ХХІ ст.): монографія. Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. 500 с.
11. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
12. Сисоєва С. Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 49-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ocvit_2018_7_9
13. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.
14. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К.: Тансон, 2002. 175 с.
15. Чопик Ю. Історіографія педагогічної компаративістики: проблема методології дослідження. *Педагогічний дискурс*. 2016. Вип. 21. С. 181-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddisk_2016_21_36.

Тема 3. Методологічні основи порівняльної педагогіки

1. Вимоги до проведення компаративного дослідження.
2. Класифікація методів порівняльно-педагогічних досліджень.
3. Методологічні принципи порівняльної педагогіки.
4. Рівні компаративних досліджень.
5. Фази порівняльного дослідження.
6. Емпірична база порівняльних досліджень в освіті.

Рекомендована література:

1. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
2. Ковальчук В.В., Моїсеєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. 3-е вид., перероб. і допов. К.: ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
3. Крищук Б. Курс "Порівняльна педагогіка" у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів. *Педагогічний дискурс*. 2014. Вип. 16. С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2014_16_18
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник для вищих навчальних закладів. К: Кондор, 2006. 206 с.
5. Левицький Ч. Методологічні проблеми кількісного та якісного аналізу в педагогічних дослідженнях. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2015. №2 С. 5-20.
6. Локшина О. І. Порівняльна педагогіка в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 36-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_7
7. Порівняльна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / Гомонюк О. М. [та ін.]. Хмельницький: ХНУ, 2017. 267 с.
8. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія. К.: Педагогічна думка, 2015. 176 с.
9. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77
10. Садова Н. Періоди розвитку порівняльної педагогіки як науки у зарубіжній педагогічній думці. *Педагогічні науки*. 2016. Вип. 66-67. С. 216-220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2016_66-67_34
11. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
12. Сисоєва С. Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 49-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osvit_2018_7_9
13. Хриков Є. М. Аналіз стану дослідженості наукової проблеми у галузі порівняльної педагогіки. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 4. С. 57-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_4_9

14. Чопик Ю. Історіографія педагогічної компаративістики: проблема методології дослідження. *Педагогічний дискурс*. 2016. Вип. 21. С. 181-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2016_21_36.

15. Шандрук С. Компаративістські дослідження у галузі професійної підготовки вчителів для середньої школи як перспективний напрямок розвитку порівняльної педагогіки. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія: Педагогічні науки. 2011. Вип. 101. С. 364-371. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2011_101_51

Тема 4. Розвиток освіти на межі ХХ-ХХІ століть

1. Глобалізація та інтернаціоналізація, їхній вплив на розвиток освіти.
2. Міжнародні освітні організації та міжнародні освітні програми.
3. Сучасні освітні парадигми як моделі розвитку.
4. Полікультурність в освіті.
5. Проблеми професійного розвитку педагога в сучасних умовах.
6. Провідні напрями та тенденції розвитку освітніх систем у світі та Україні.

Рекомендована література:

1. Башнянин Г. І. Структура та особливості освітніх систем розвинутих країн / Г. І. Башнянин, О. М. Свінцов, Т. В. Панчишин. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 35. С. 277-283. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_35_35

2. Кравець В.П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: Навч. посіб. Тернопіль, 1996. 436 с.

3. Кудря М. М. Системний аналіз освітніх моделей європейських країн з урахуванням входження в Болонський процес. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2010. № 2. С. 66-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2010_2_12

4. Локшина О. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 2-3. С. 5-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2014_2-3_3

5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>

6. Поберецька В. Впровадження інтегрованого навчання в початковій освіті: закордонний досвід. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. №3. С.125–132. URL: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2020.219103>

7. Погребняк Н. М. Системно-історичний аналіз основних моделей розвитку освітніх систем у країнах Західної Європи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 18(1). С. 250-257. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18(1)_33)

8. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Харків: Ексклюзив, 2014. 424 с.
9. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестоматія. К.: Педагогічна думка, 2015. 176 с.
10. Сисоєва С. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Сисоєва, Т. Кристопчук; Нац. акад. пед. наук України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Рівне: Овід, 2012. 351 с.
11. Сисоєва С. Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 49-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osvit_2018_7_9
12. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / В.Зубко; Нац.ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: КМ Akademia, 1997. 290 с.
13. Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія / О. І. Локшина, А. П. Джурило, О. З. Глушко, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик; за заг. ред. Локшиної О.І. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 257 с.
14. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К.: Тансон, 2002. 175 с.
15. Ярова О. Тенденції упровадження європейського виміру у початкову освіту Євросоюзу. *Порівняльно-пед. студії*. 2013. № 4(18). С. 63–72.

Тема 5. Модернізація шкільної освіти на сучасному етапі

1. Проблема оновлення шкільної освіти.
2. Стратегія і визначальні напрями реформування шкільної освіти.
3. Освітній менеджмент у провідних країнах світу.
4. Роль приватних навчальних закладів у сучасних освітніх системах.
5. Тенденції розвитку початкової освіти у країнах світу.
6. Проблеми розвитку шкільної освіти у провідних країнах світу та Україні.

Рекомендована література:

1. Авшенюк Н. Професійний розвиток учителя як проблема порівняльної педагогіки / Н. Авшенюк, Л. Костіна. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2014. № 4(2). С. 150-156. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4\(2\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4(2)_25)
2. Голова Н. І. Розвиток творчості педагога в умовах модернізації змісту шкільної освіти. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*. 2011. № 3. С. 15-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2011_3_5
3. Грінченко О. І. Модернізація змісту шкільної географічної освіти на сучасному етапі. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. 2013. Вип. 18. С. 42-45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbgo_2013_18_14
4. Жорова І. Я. Розвиток шкільної економічної освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття). *Professional education: methodology, theory and technologies*. 2019. Vol. 9. С. 70-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/profe_2019_9_7

5. Забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах Європи та США: монографія / Л. Л. Волинець, А. П. Джурило, Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко та ін.; Ін-т педагогіки НАПН України; [наук. ред. О.Локшина]. Київ: Пед. думка, 2015. 256 с.

6. Кивлюк О. П. Модернізація шкільної освіти в Україні: шляхи інтернаціоналізації / О. П. Кивлюк, Г. В. Жукова. *Освітній дискурс. Гуманітарні науки*. 2019. Вип. 11. С. 20-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eddcsp_2019_11_4

7. Кремень В. Г. Загальна середня освіта України в контексті освіти країн Європи: тривалість і структура: наук.-аналіт. доп. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України; В. Г. Кремень, О. І. Ляшенко, О. І. Локшина; [за участю А. П. Джурило, О. М. Шпарик (пер. з англ. додатків)]. Київ: Пед. думка, 2020. 56 с.

8. Локшина О. І. Європейський вектор трансформації змісту початкової освіти в Україні. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. / Херсон. держ. ун-т*. Херсон, 2015. Вип. 67. С. 68–74.

9. Лотфі Г. Г. Розвиток білінгвальної шкільної освіти в Англії та Уельсі: ретроспектива та сучасність. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 12(2). С. 93-96. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_12\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_12(2)_22)

10. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>

11. Персток Т. М. Дистанційна освіта: модернізація шкільної освіти органами місцевого самоврядування / Т. М. Персток, О. Ж. Метеджи. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер. : Державне управління*. 2014. Т. 15, Вип. 291. С. 366-375. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdduu_du_2014_15_291_39

12. Пронікова І. В. Модернізація змісту шкільної економічної освіти в Україні (2012-2019рр.). *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 7. С. 62-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2020_7_13

13. Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія / О. І. Локшина, А. П. Джурило, О. З. Глушко, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик; за заг. ред. Локшиної О.І. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 257 с.

14. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.

15. Ярова О. Досвід розвитку початкової освіти в країнах ЄС – джерело модернізації початкової освіти в Україні. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 1. С. 31–37.

Тема 6. Вища педагогічна освіта ХХІ століття

1. Політичні та економічні чинники розвитку вищої освіти.
2. Основні напрями реформування вищої педагогічної освіти в країнах світу.

3. Провідні світові тенденції розвитку вищої педагогічної освіти.
4. Специфіка вдосконалення професійної підготовки вчителів початкової школи.
5. Професіоналізація педагогічних кадрів і неперервна освіта.
6. Порівняльні аспекти розвитку вищої педагогічної освіти в Україні.

Рекомендована література:

1. Авшенюк Н. Професійний розвиток учителя як проблема порівняльної педагогіки / Н. Авшенюк, Л. Костіна. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2014. № 4(2). С. 150-156. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4\(2\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4(2)_25)
2. Ключкович Т. В. Модернізація підготовки педагогічних кадрів у системі університетської освіти Словаччини. *Збірник наукових праць: Педагогічні науки*. Херсонський державний університет, 2016. Випуск LXXI. Том 2. С. 17-21.
3. Ключкович Т. Розвиток системи педагогічної освіти в контексті реформування вищої школи в Словацькій Республіці. *Педагогіка вищої та середньої школи: збірник наукових праць* / ред. кол.: З. П. Бакум (головний редактор), Т. О. Дороніна (заст. гол. ред.), В. А. Гаманюк [та ін.]. Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2015. Вип. 44. С. 348-353.
4. Локшина О. І. Європейський вектор трансформації змісту початкової освіти в Україні. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. / Херсон. держ. ун-т*. Херсон, 2015. Вип. 67. С. 68–74.
5. Локшина О. І. Порівняльна педагогіка в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 36-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrj_2015_1_7
6. Локшина О. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2014. № 2-3. С. 5-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2014_2-3_3
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
8. Сбруева А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
9. Сисоєва С. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.Сисоєва, Т.Кристочук; Нац. акад. пед. наук України, Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Рівне: Овід, 2012. 351 с.
10. Сисоєва С. Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 49-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ocvit_2018_7_9
11. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / В.Зубко; Нац.ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: КМ Akademia, 1997. 290 с.
12. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.

13. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К.: Тансон, 2002. 175 с.
14. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 216 с.
15. Ярова О. Початкова освіта в країнах Європейського Союзу: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2017. 199 с.

Тема 7. Європейський простір вищої освіти

1. Інтеграція у галузі вищої освіти.
2. Цілі та принципи європейської інтеграції у сфері вищої освіти.
3. Етапи розвитку Болонського процесу.
4. Труднощі імплементації Болонського процесу.
5. Інтеграція системи вищої освіти України в європейський освітній простір.

Рекомендована література:

1. Башнянин Г. І. Структура та особливості освітніх систем розвинутих країн / Г. І. Башнянин, О. М. Свінцов, Т. В. Панчишин. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 35. С. 277-283. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_35_35
2. Болонський процес у фактах і документах / Упорядники Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубіянко В.В. Київ-Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2003. 52 с.
3. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К.: ІВЦ «Політехніка», 2003. 200 с.
4. Іванова І. Б. Модернізація вищої освіти в контексті інтеграції до світового освітнього простору: досвід України та країн Центральної Азії / І. Б. Іванова, О. В. Похілько. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія: Педагогічні науки. 2021. Вип. 194. С. 121-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2021_194_25
5. Ключкович Т. В. Особливості інтеграції вищої педагогічної освіти Словаччини в загальноєвропейський освітній простір. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. Budapest, 2015. III(29), Issue: 57. P. 21-24.
6. Ключкович Т. Європейський простір вищої освіти як чинник інтеграційних і модернізаційних процесів. *Педагогічні інновації у фаховій освіті: збірник наукових праць*. Вип. 11. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. С. 133-137.
7. Кудря М. М. Системний аналіз освітніх моделей європейських країн з урахуванням входження в Болонський процес. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2010. № 2. С. 66-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2010_2_12

8. Папіжук В. О. Європейська інтеграція як чинник реформування змісту шкільної освіти у Франції. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. 31. С. 143-146.

9. Погребняк Н. М. Системно-історичний аналіз основних моделей розвитку освітніх систем у країнах Західної Європи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 18(1). С. 250-257. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18(1)_33)

10. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77

11. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.

12. Сисоєва С. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Світлана Сисоєва, Тетяна Кристопчук; Нац. акад. пед. наук України, Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Рівне: Овід, 2012. 351 с.

13. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / В.Зубко; Нац.ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: КМ Akademia, 1997. 290 с.

14. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.

15. Ярова О. Тенденції упровадження європейського виміру у початкову освіту Євросоюзу. *Порівняльно-пед. студії*. 2013. № 4(18). С. 63–72.

Тема 8. Освітні системи США, Великобританії та Канади

1. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем в англо-американському регіоні.

2. Структура шкільної системи США.

3. Початкова освіта у США.

4. Загальна характеристика і типи навчальних закладів у Великобританії.

5. Структура шкільної системи Канади.

6. Порівняльний аналіз британської, американської та канадської освітніх моделей.

Рекомендована література:

1. Безух Ю. *Стан сучасної початкової освіти в США. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. №6 (8). С. 87-93.

2. Вернигора Т. Дошкільна освіта Великобританії: організація виховного процесу. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 39(2). С. 4–50.

3. Гук Л. І. Розвиток суспільно-політичного устрою Канади на початку ХІХ століття та його вплив на розвиток шкільної освіти. *Науковий вісник*

Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія. 2020. Вип. 1. С. 223-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2020_1_64

4. Забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах Європи та США: монографія / Л. Л. Волинець, А. П. Джурило, Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко та ін.; Ін-т педагогіки НАПН України; [наук. ред. О.Локшина]. Київ: Пед. думка, 2015. 256 с.

5. Іванюк Г., Хомич О. Етапи підготовки вчителя початкової школи в Канаді (друга половина ХХ - початок ХХІ століття). *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. №2 (29). С. 186-192.*

6. Лотфі Г. Г. Розвиток білінгвальної шкільної освіти в Англії та Уельсі: ретроспектива та сучасність. *Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 12(2). С. 93-96. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_12\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_12(2)_22)*

7. Огієнко О. І. Шкільна освіта Великої Британії: історія і сучасність. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2011. №2 (12). С. 185-194.*

8. Порівняльна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / Гомонюк О. М. [та ін.]. Хмельницький: ХНУ, 2017. 267 с.

9. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77*

10. Садова Н. О. До витоків становлення порівняльної педагогіки як науки в США. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2013. № 3. С. 221-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_3_32*

11. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англослов'янських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ– початок ХХІ ст.): монографія. Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. 500 с.

12. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.

13. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / В.Зубко; Нац.ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: КМ Akademia, 1997. 290 с.

14. Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія / О. І. Локшина, А. П. Джурило, О. З. Глушко, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик; за заг. ред. Локшиної О.І. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 257 с.

15. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.

Тема 9. Освітні системи провідних країн Європейського Союзу

1. Загальні тенденції розвитку освітніх систем західноєвропейських країн.
2. Національні особливості організації системи освіти в Німеччині.
3. Початкова освіта у ФРН.
4. Особливості організації системи освіти в Франції.
5. Освітня система Бельгії.
6. Особливості організації системи освіти Італії.
7. Переваги та обмеження західноєвропейських освітніх систем, можливості запозичення досвіду їх функціонування.

Рекомендована література:

1. Башнянин Г. І. Структура та особливості освітніх систем розвинутих країн / Г. І. Башнянин, О. М. Свінцов, Т. В. Панчишин. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 35. С. 277-283. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_35_35
2. Головатенко Т. Мультилінгвальна освіта майбутнього вчителя початкової школи в Бельгії. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2017. №4 (59). С. 145-151. URL: <https://doi.org/10.28925/2078-1687.2017.4.146151>
3. Забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах Європи та США: монографія / Л. Л. Волинець, А. П. Джурило, Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко та ін.; Ін-т педагогіки НАПН України; [наук. ред. О.Локшина]. Київ: Пед. думка, 2015. 256 с.
4. Кудря М. М. Системний аналіз освітніх моделей європейських країн з урахуванням входження в Болонський процес. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2010. № 2. С. 66-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2010_2_12
5. Мартинчук О. В. Професійна діяльність спеціальних педагогів інклюзивних закладів освіти у країнах з високим рівнем розвитку освітніх систем (на прикладі Великобританії, Фінляндії та Ізраїля). *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2018. Вип. 12. С. 202-222. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2018_12_21
6. Нелін Є. В. Реформування системи державного управління вищою освітою (досвід Італії). *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 84 (5). С. 401–403.
7. Нелін Є. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителів Італії. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Вип. 19 (2–2015), ч. 2. С. 32–36.
8. Папіжук В. О. Європейська інтеграція як чинник реформування змісту шкільної освіти у Франції. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. 31. С. 143-146.
9. Погребняк Н. М. Системно-історичний аналіз основних моделей розвитку освітніх систем у країнах Західної Європи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 18(1). С. 250-257. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18(1)_33)
10. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77

11. Сисоєва С. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. / С.Сисоєва, Т. Кристопчук; Нац. акад. пед. наук України, Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Рівне : Овід, 2012. 351 с.

12. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.

13. Ярова О. Тенденції упровадження європейського виміру у початкову освіту Євросоюзу. *Порівняльно-пед. студії*. 2013. № 4(18). С. 63–72.

14. Цибулько Л.Г. Особливості системи початкової освіти в Німеччині / Л.Г.Цибулько, Г.С.Пилипенко, Д. І. Г.С Стародубцева. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2020. №2 (333). Ч.1 С.206-215.

15. Ярова О. Початкова освіта в країнах Європейського Союзу: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2017. 199 с.

Тема 10. Національні особливості освітніх систем країн Вишеградської групи

1. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем в регіоні.

2. Освітня система Словаччини.

3. Початкова освіта у Словаччині.

4. Вища педагогічна освіта у Словаччині.

5. Особливості організації системи освіти Чехії.

6. Освітня система Польщі.

7. Організація системи освіти Угорщини.

8. Переваги та обмеження освітніх систем країн Вишеградської групи, можливості запозичення досвіду їх функціонування.

Рекомендована література:

1. Біницька К. М. Організація системи шкільної початкової освіти в Угорщині (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.). *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 79(1).С. 13-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_79%281%29__4

2. Вихрущ А. В. Освіта дорослих у Польщі: минуле і майбутнє. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2014. Вип. 2. С. 122-131 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2014_2_17

3. Клім-Клімашевська А. Освіта дітей з особливими потребами в умовах інклюзії: досвід Польщі. *Рідна школа*. 2015. № 3. С. 72-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2015_3_21

4. Ключкович Т. В. Передумови та чинники трансформації вищої педагогічної освіти в Словацькій Республіці. *Освітній дискурс: Збірник наукових праць* / Голов. ред. О. П. Кивлюк. Київ: «Видавництво «Гілея», 2018. Випуск 7

(8): гуманітарні науки. С. 84-94. URL: http://ukr.journal-discourse.com/index.php/ed_2017/issue/view/4/4

5. Ключкович Т., Ключкович А. Реформування системи вищої освіти в Чехії та Словаччині в контексті посткомуністичної трансформації. *Labyrinths of Reality: Collection of scientific works* / edited by M.A. Zhurba. Montreal: CPM «ASF», 2020. Issue 3 (8). P. 70-74.

6. Ключкович Т.В. Етапи та особливості трансформації системи вищої освіти в Словацькій Республіці в кін. ХХ – поч. ХХІ століття. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. Ужгород, 2013. Вип. 27. С. 74-78.

7. Маслова Т. Формальна та неформальна освіта в Польщі в умовах європейського освітнього простору. *Наукові записки Малої академії наук України. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 11. С. 25-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snjasu_2018_11_6

8. Поп'юк М. В. Реформування початкової освіти в державах Вишеградської четвірки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Т., 2013. 18 с.

9. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77

10. Сисоєва С. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Світлана Сисоєва, Тетяна Кристопчук; Нац. акад. пед. наук України, Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Рівне : Овід, 2012. 351 с.

11. Скотна М. В. Початкова освіта Польщі: особливості інтегрованого навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 38 (91). С. 452–459.

12. Стократний С. Середня шкільна освіта в Польщі та Україні: порівняльний аналіз. *Педагогічний дискурс*. 2015. Вип. 18. С. 200-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2015_18_42

13. Тадеєва М. І. Використання досвіду реформування змісту ранньої іншомовної освіти в країнах Вишеградської четвірки в шкільній іншомовній освіті України / М. І. Тадеєва, Ю. П. Павлович. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. Вип. 16. С. 276-279. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2017_16_86

14. Товканець Г. В. Особливості розвитку початкової освіти в європейських країнах. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія*. 2016. Вип. 1. С. 154-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2016_1_41

15. Урбанец М. Освіта в країнах Західної Європи та Польщі і України. *Молодь і ринок*. 2012. № 2. С. 14-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2012_2_5

Тема 11. Розвиток освітніх систем на пострадянському просторі

1. Проблеми розвитку освіти в Радянському Союзі.
2. Загальні характеристики освітніх систем у пострадянських країнах.
3. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем.
4. Диверсифікація освітніх послуг і фінансування.
5. Початкова освіта в пострадянських країнах.
6. Трансформація освітніх систем у Прибалтійських країнах.
7. Особливості розвитку системи освіти України в пострадянському контексті.

Рекомендована література:

1. Вдовиченко Є. В. Проблема подолання пострадянських атавізмів у системі вищої освіти України. *Гілея: науковий вісник*. 2017. Вип. 122. С. 320-325. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_122_82
2. Гришак С. М. Критика традиційної системи освіти пострадянських країн: гендерний аспект. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2016. № 6(2). С. 139-147. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2016_6\(2\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2016_6(2)_21)
3. Гришак С. М. Проблеми становлення гендерної освіти в пострадянських суспільствах. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 19(2). - С. 125-132. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_19\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_19(2)_17)
4. Гришак С. М. Соціально-економічні передумови формування політики гендерної рівності в системі освіти пострадянських суспільств (90-ті роки ХХ ст.). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2016. № 1(1). С. 21-31. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2016_1\(1\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2016_1(1)_5)
5. Докашенко Г. П. Тоталітарна держава і освіта (спроба порівняльного аналізу шкільної освіти СРСР та Болгарії) / Г. П. Докашенко, І. О. Навка. *Грані Історії*. 2011. 2011. С. 179-188. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/grist_2011_2011_19
6. Дьякон Д. Р. Диверсифікація фінансових інструментів регулювання вищої освіти в Латвії. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Економіка*. 2013. Вип. 1. С. 193-203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2013_1_24
7. Конограй В. В. Особливості реформування вищої педагогічної освіти Латвії в контексті впровадження принципів Болонського процесу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2014. Вип. 122. С. 117-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_122_29
8. Марченко Т. М. Основи правового регулювання вищої освіти в СРСР . *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2014. № 50. С. 78-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trkov_2014_50_20
9. Піонтковський-Вихватень Б. Дидактична сутність змісту середньої освіти з обдарованими учнями України у складі СРСР. *Педагогічні інновації: ідеї*,

реалії, перспективи. 2014. Вип. 2. С. 17-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ped_in_2014_2_5

10. Порівняльна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / Гомонюк О. М. [та ін.]. Хмельницький: ХНУ, 2017. 267 с.

11. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77

12. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.

13. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / В.Зубко; Нац.ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: КМ Akademia, 1997. 290 с.

14. Холявко Н. І. Вища освіта Литви: проблеми модернізації та комерціалізації досліджень / Н. І. Холявко, О. В. Росохач. *Управління розвитком.* 2018. № 1. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2018_1_5

15. Чернишова Є. Р. Особливості розвитку неперервної освіти дорослих в Естонії. *Теорія та методика управління освітою.* 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2015_1_3

Тема 12. Освітні системи розвинутих країн Східної та Південно-Східної Азії

1. Загальна характеристика освітніх систем країн Східної та Південно-Східної Азії.

2. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем.

3. Особливості організації системи освіти Японії.

4. Характеристика освітньої системи Китаю.

5. Освітня система Південної Кореї.

6. Реформування системи освіти Сінгапуру.

Рекомендована література:

1. Вилінський С. І. Німецький вплив у країнах Центральної Азії в галузі науки і освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.* 2018. Вип. 24. С. 64-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2018_24_12

2. Гала С. В. Функціонування системи вищої освіти Китаю: аналіз досвіду. *Актуальні проблеми економіки.* 2012. № 9. С. 72-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_9_9

3. Дубініна В. А. Філософська концептуалізація систем освіти Китаю. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури.* 2014. Вип. 7. С. 71-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2014_7_16

4. Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії. Рідна шк. 1993. № 8. С. 67–74.

5. Іванова І. Б. Модернізація вищої освіти в контексті інтеграції до світового освітнього простору: досвід України та країн Центральної Азії / І. Б. Іванова, О. В. Похілько. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні науки.* 2021. Вип. 194. С. 121-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2021_194_25
6. Микитчук Н. М. Особливості співробітництва України з країнами Центральної Азії в сфері науки й освіти. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Історія та археологія.* 2013. Т. 21, вип. 21. С. 70-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduia_2013_21_21_15
7. Мороз С. А. Досвід Китаю у забезпеченні розвитку галузі освіти як підґрунтя для вдосконалення механізмів державного управління якістю вищої освіти України. *Інвестиції: практика та досвід.* 2019. № 9. С. 70-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2019_9_14
8. Назаренко О. Є. Пріоритетні напрями розвитку вищої освіти у Південній Кореї. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка.* 2019. № 31. С. 78-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2019_31_15
9. Порівняльна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / Гомонюк О. М. [та ін.]. Хмельницький: ХНУ, 2017. 267 с.
10. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77
11. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
12. Сотська М. Модель педагогічної освіти для ХХІ століття: досвід Сінгапуру. *Імідж сучасного педагога.* 2020. № 5. С. 32-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/isp_2020_5_8
13. Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія / О. І. Локшина, А. П. Джурило, О. З. Глушко, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик; за заг. ред. Локшиної О.І. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 257 с.
14. Чжан Лун Діалектика традиціоналізму та модернізації в системі освіти Китаю епохи глобалізації. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи.* 2014. Вип. 42. С. 157-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_zntndr_2014_42_18
15. Шпарик О. Поняття "освітній розвиток" та "реформування освіти" у сучасному науковому дискурсі України та Китаю. *Український педагогічний журнал.* 2019. № 3. С. 38-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2019_3_7

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Зміст самостійної роботи з предмету «Порівняльна педагогіка» визначається навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Самостійна робота студента з предмету «Порівняльна педагогіка» передбачає:

- пошук, бібліографічний опис і коротка анотація прочитаної додаткової літератури з курсу «Порівняльна педагогіка»;
- підготовку термінологічного словника з базовими категоріями та поняттями;
- вивчення окремих питань теми, які визначені для самостійного опрацювання;
- самостійний пошук інформації в мережі Інтернет для підготовки до практичних занять;
- розробка тематичних презентацій в PowerPoint.

Індивідуальна робота

Індивідуальна робота студента з курсу «Порівняльна педагогіка» враховує індивідуальні особливості, пізнавальні можливості здобувачів вищої освіти і включає наступні завдання:

I-й модульний контроль: підготовка та презентація категорій, проблем, тем з курсу «Порівняльна педагогіка» в електронній слайдовій формі Microsoft PowerPoint (див. нижче).

Орієнтовні теми:

1. Основні категорії порівняльної педагогіки (на вибір студента)
2. Проблема періодизації розвитку порівняльної педагогіки.
3. Передумови виникнення порівняльної педагогіки.
4. Порівняльна педагогіка в системі професійної підготовки майбутнього фахівця.
5. Основні напрями компаративних досліджень у країнах Західної Європи.
6. Міжнародні і європейські науково-дослідницькі центри з компаративної педагогіки.
7. Актуальні проблеми порівняльної педагогіки на сучасному етапі.
8. Компаративний аналіз і компаративне дослідження.
9. Вимоги до проведення компаративного педагогічного дослідження.
10. Підходи до проведення компаративно-педагогічних досліджень.
11. Навчання впродовж життя в зарубіжних країнах.
12. Полікультурне виховання у зарубіжній педагогіці: досвід розвинених країн.

13. Інструменти впливу на освітню політику національних держав.
14. Тенденції розвитку шкільної освіти.
15. Особливості контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів у школах зарубіжних країн.
16. Стратегія і визначальні напрями реформування шкільної освіти.
17. Результативність освіти.
18. Стандартизація освіти.
19. Стратегія і визначальні напрями реформування освітніх систем.
20. Соціальний попит на педагогічну освіту.
21. Політичні та економічні чинники розвитку освіти.
22. Ефективність вищої педагогічної освіти в країнах світу.
23. Основні парадигми підготовки вчителів.
24. Проблема демократизації освіти.
25. Напрями реалізації завдань європейської інтеграції у сфері освіти.
26. Європейська кредитно-трансферна система (ECTS).
27. Управління освітою у США та її фінансування.
28. Загальна характеристика і типи навчальних закладів у США.
29. Вища педагогічна освіта у США.
30. Організація та управління освітою у Великобританії.
31. Організація і управління освітою у Канаді.
32. Вища педагогічна освіта у Канаді.
33. Загальна характеристика і типи навчальних закладів у Канаді.
34. Початкова освіта у Великобританії.
35. Структура шкільної системи Великобританії.
36. Типи навчальних закладів в Німеччині.
37. Вища педагогічна освіта у ФРН.
38. Оцінювання знань у системі освіти Німеччини.
39. Типи навчальних закладів в Німеччині
40. Початкова освіта у Франції.
41. Вища педагогічна освіта у Франції.
42. Оцінювання знань у системі освіти Франції.
43. Типи навчальних закладів.
44. Початкова освіта у Бельгії.
45. Вища педагогічна освіта у Бельгії.
46. Оцінювання знань у системі освіти Бельгії.
47. Типи навчальних закладів.
48. Початкова освіта в Італії.
49. Вища педагогічна освіта в Італії.
50. Оцінювання знань у системі освіти Італії.
51. Загальні тенденції розвитку освітніх систем країн Вишеградської групи до і після вступу в ЄС.
52. Початкова освіта у Словаччині.
53. Вища педагогічна освіта у Словаччині.
54. Оцінювання знань у системі освіти Словаччини.
55. Типи навчальних закладів.

56. Початкова освіта у Чехії.
57. Вища педагогічна освіта у Чехії.
58. Оцінювання знань у системі освіти Чехії.
59. Типи навчальних закладів.
60. Початкова освіта у Польщі.
61. Вища педагогічна освіта у Польщі.
62. Оцінювання знань у системі освіти Польщі.
63. Типи навчальних закладів.
64. Початкова освіта в Угорщині.
65. Вища педагогічна освіта в Угорщині.
66. Оцінювання знань в системі освіти Угорщини.
67. Початкова освіта в пострадянських країнах.
68. Трансформація освітніх систем у Прибалтійських країнах.
69. Проблеми розвитку освіти в Радянському Союзі.
70. Освітня система Південної Кореї.

II-й модульний контроль: анотація та обговорення наукових праць і навчальних посібників (див. нижче).

Рекомендовані джерела:

1. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К.: ІВЦ «Політехніка», 2003. 200 с.
2. Кремень В. Г. Загальна середня освіта України в контексті освіти країн Європи: тривалість і структура: наук.-аналіт. доп. / НАПН України; В.Г.Кремень, О. І. Ляшенко, О. І. Локшина. Київ: Пед. думка, 2020. 56 с.
3. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ– початок ХХІ ст.): монографія. Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. 500 с.
4. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
5. Сидоренко О.Л. Приватна вища освіта: шляхи України у світовому вимірі. Х.: Основа, 2000. 256 с.
6. Сисоєва С., Кристопчук Т. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. / НАПН України. Рівне: Овід, 2012. 351 с.
7. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.
8. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К.: Тансон, 2002. 175 с.
9. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія. К. : Педагогічна думка, 2015. 176 с.
10. Ярова О. Початкова освіта в країнах Європейського Союзу: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2017. 199 с.

8. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ (ІСПИТ)

1. Об'єкт і предмет порівняльної педагогіки
2. Зв'язок порівняльної педагогіки з іншими науками.
3. Функції та завдання порівняльної педагогіки.
4. Етапи розвитку порівняльної педагогіки: загальні характеристики.
5. Формування теоретичних засад порівняльної педагогіки у ХІХ ст.
6. Розвиток педагогічної компаративістики у ХХ-ХХІ ст.
7. Основні напрями сучасних компаративних досліджень у галузі педагогіки.
8. Порівняльна педагогіка в сучасній Україні.
9. Класифікація методів порівняльно-педагогічних досліджень.
10. Методологічні принципи порівняльної педагогіки.
11. Рівні компаративних досліджень.
12. Фази порівняльного дослідження.
13. Емпірична база порівняльних досліджень в освіті.
14. Глобалізація та інтернаціоналізація, їхній вплив на розвиток освіти.
15. Міжнародні освітні організації та міжнародні освітні програми.
16. Сучасні освітні парадигми як моделі розвитку освіти.
17. Полікультурність в освіті.
18. Гуманізація навчального процесу.
19. Провідні напрями та тенденції розвитку освітніх систем у світі та Україні.
20. Проблема оновлення шкільної освіти.
21. Тенденції розвитку початкової освіти у країнах світу.
22. Роль приватних навчальних закладів у сучасних освітніх системах.
23. Проблеми розвитку шкільної освіти у провідних країнах світу та Україні.
24. Освітній менеджмент у провідних країнах світу.
25. Політичні та економічні чинники розвитку освіти.
26. Основні напрями реформування вищої педагогічної освіти в розвинених країнах світу.
27. Провідні світові тенденції розвитку вищої педагогічної освіти.
28. Специфіка вдосконалення професійної підготовки вчителів початкової школи.
29. Професіоналізація педагогічних кадрів і неперервна освіта.
30. Модернізація вищої педагогічної освіти в Україні.
31. Болонський процес як стратегія модернізації та демократизації національних систем вищої освіти.
32. Цілі та принципи європейської інтеграції у сфері вищої освіти.
33. Етапи розвитку Болонського процесу.
34. Труднощі імплементації Болонського процесу.

35. Інтеграція системи вищої освіти України у європейський освітній простір.
36. Загальна характеристика і типи навчальних закладів у США.
37. Переваги та обмеження освітніх систем США, Великобританії та Канади.
38. Початкова освіта у Канаді.
39. Початкова освіта у Великобританії.
40. Політичні, соціально-економічні та соціокультурні чинники розвитку освітніх систем в країнах Європейського Союзу.
41. Загальні тенденції розвитку освітніх систем країн ЄС.
42. Національні особливості організації системи освіти в Німеччині.
43. Початкова освіта у ФРН.
44. Особливості організації системи освіти в Франції.
45. Освітня система Бельгії.
46. Особливості організації системи освіти Італії.
47. Переваги та обмеження західноєвропейських освітніх систем, можливості запозичення досвіду їх функціонування.
48. Освітня система Словаччини.
49. Особливості організації системи освіти Чехії.
50. Освітня система Польщі.
51. Організація системи освіти Угорщини.
52. Переваги та обмеження освітніх систем країн Вишеградської групи, можливості запозичення досвіду їх функціонування.
53. Проблеми розвитку освіти в Радянському Союзі.
54. Загальні характеристики освітніх систем у пострадянських країнах.
55. Трансформація освітніх систем у Прибалтійських країнах.
56. Особливості розвитку системи освіти України в пострадянському контексті.
57. Загальна характеристика освітніх систем країн Східної та Південно-Східної Азії.
58. Особливості організації системи освіти Японії.
59. Характеристика освітньої системи Китаю.
60. Особливості системи освіти Сінгапуру.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка» є: виступи на семінарських заняттях; модульні контрольні роботи; іспит; виконання завдань самостійної роботи; презентація результатів виконаної індивідуальної роботи студента.

Самостійна робота студента з предмету «Порівняльна педагогіка» передбачає: пошук, бібліографічний опис і коротка анотація прочитаної додаткової літератури з курсу; підготовку термінологічного словника з базовими категоріями та поняттями; вивчення окремих питань теми, які визначені для самостійного опрацювання; самостійний пошук інформації в мережі Інтернет для підготовки до практичних занять; розробка тематичних презентацій у програмі Microsoft PowerPoint.

Індивідуальна робота студента з курсу «Порівняльна педагогіка» включає наступні завдання: 1) підготовка та презентація категорій, проблем, тем з курсу «Порівняльна педагогіка» в електронній слайдовій формі; 2) конспект праць відомих науковців, концептуальних документів і нормативно-правових актів за планом, який студент розробив самостійно.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різні методи навчання: лекції, семінарські заняття, навчальна дискусія, консультації, а також репродуктивні, пошукові, дослідницькі методи.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, усне опитування, перевірка виконання завдань самостійної роботи, підготовка презентацій в програмі Microsoft PowerPoint з проблематики.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	CP	50	100
6	6	6	6	6	6	6	8		

T1, T2... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	CP	50	100
6	6	6	6	6	20		

T1, T2... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7	42	5	30
Презентація / аналітичне завдання	1	8	1	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	9	100	7	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше і друге запитання покликані оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше і друге запитання модульної контрольної роботи максимально можуть бути оцінені у 15 балів кожне.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків студента з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до *«Положення про порядок та методу проведення семестрових (курскових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті»* (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від

08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній

професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: підручник; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ; Ніжин: Лисенко М., 2016. 408 с.
2. Галус О.М., Шапошнікова Л.М. Порівняльна педагогіка. К.: Вища школа, 2006. 216 с.
3. Пономарьова Г.Ф., Семенова М.О. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. Харків: Ексклюзив, 2014. 424 с.
4. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія. К. : Педагогічна думка, 2015. 176 с.
5. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Суми, 1999. 300 с.
6. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ– початок ХХІ ст.): монографія. Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. 500 с.
7. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
8. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / А.П. Джурило, О.З. Глушко, О.І. Локшина та ін. К.: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 192 с.
9. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 216 с.
10. Черепанова С. Порівняльна педагогіка. Лекції. Практикум: навч. посіб. для студентів-магістрантів спец. 011 "Освіт., пед. науки". Львів: Растр-7, 2019. 175 с.

Допоміжна література

1. Авшенюк Н. Професійний розвиток учителя як проблема порівняльної педагогіки / Н. Авшенюк, Л. Костіна. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2014. № 4(2). С. 150-156. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4\(2\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppp_2014_4(2)_25)
2. Башнянин Г. І. Структура та особливості освітніх систем розвинутих країн / Г. І. Башнянин, О. М. Свінцов, Т. В. Панчишин. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 35. С. 277-283. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_35_35
3. Безух Ю. Стан сучасної початкової освіти в США. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. №6 (8). С. 87-93.
4. Біницька К. М. Організація системи шкільної початкової освіти в Угорщині (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.). *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 79(1). С. 13-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_79%281%29_4
5. Болонський процес у фактах і документах / Упорядники Степко М.Ф.,

Болубаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубіянко В.В. Київ-Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2003. 52 с.

6. Вдовиченко Є. В. Проблема подолання пострадянських атавізмів у системі вищої освіти України. *Гілея: науковий вісник*. 2017. Вип. 122. С. 320-325. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2017_122_82

7. Вернигора Т. Дошкільна освіта Великобританії: організація виховного процесу. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 39(2). С. 4–50.

8. Вилінський С. І. Німецький вплив у країнах Центральної Азії в галузі науки і освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*. 2018. Вип. 24. С. 64-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2018_24_12

9. Вихрущ А. В. Освіта дорослих у Польщі: минуле і майбутнє. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2014. Вип. 2. С. 122-131 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2014_2_17

10. Гала С. В. Функціонування системи вищої освіти Китаю: аналіз досвіду. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 72-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_9_9

11. Голова Н. І. Розвиток творчості педагога в умовах модернізації змісту шкільної освіти. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*. 2011. № 3. С. 15-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2011_3_5

12. Головатенко Т. Мультилінгвальна освіта майбутнього вчителя початкової школи в Бельгії. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2017. №4 (59). С. 145-151. URL: <https://doi.org/10.28925/2078-1687.2017.4.146151>

13. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.

14. Гришак С. М. Критика традиційної системи освіти пострадянських країн: гендерний аспект. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2016. № 6(2). С. 139-147. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2016_6\(2\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2016_6(2)_21)

15. Гришак С. М. Проблеми становлення гендерної освіти в пострадянських суспільствах. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 19(2). - С. 125-132. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_19\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_19(2)_17)

16. Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: монографія / О. І. Локшина, А. П. Джурило, О. З. Глушко, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик; за заг. ред. Локшиної О.І. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 257 с.

17. Грінченко О. І. Модернізація змісту шкільної географічної освіти на сучасному етапі. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. 2013. Вип. 18. С. 42-45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbgo_2013_18_14

18. Грушко О. В. Підготовка студентів до творчого розв'язання проблеми наступності між дошкільною та початковою ланками освіти у процесі

вивчення дисципліни "Порівняльна педагогіка". *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* 2011. № 34. С. 257-261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2011_34_60

19. Гук Л. І. Розвиток суспільно-політичного устрою Канади на початку ХІХ століття та його вплив на розвиток шкільної освіти. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія.* 2020. Вип. 1. С. 223-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2020_1_64

20. Депчинська І. А. Розвиток шкільної гуманітарної освіти на Закарпатті в період 1919-1939 р.р.. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2015. Вип. 37. С. 40-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuured_2015_37_14

21. Докашенко Г. П. Тоталітарна держава і освіта (спроба порівняльного аналізу шкільної освіти СРСР та Болгарії) / Г. П. Докашенко, І. О. Навка. *Грані Історії.* 2011. 2011. С. 179-188. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/grist_2011_2011_19

22. Дубініна В. А. Філософська концептуалізація систем освіти Китаю. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури.* 2014. Вип. 7. С. 71-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/filipol_2014_7_16

23. Дьякон Д. Р. Диверсифікація фінансових інструментів регулювання вищої освіти в Латвії. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Економіка.* 2013. Вип. 1. С. 193-203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2013_1_24

24. Енциклопедія освіти / Акад.пед.наук України; гол. ред. В.Г.Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

25. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.

26. Жорова І. Я. Розвиток шкільної економічної освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття). *Professional education: methodology, theory and technologies.* 2019. Vol. 9. С. 70-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/profe_2019_9_7

27. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К. : ІВЦ «Політехніка», 2003. 200 с.

28. Забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах Європи та США: монографія / Л. Л. Волинець, А. П. Джурило, Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко та ін.; Ін-т педагогіки НАПН України; [наук. ред. О.Локшина]. Київ: Пед. думка, 2015. 256 с.

29. Закон України «Про повну загальну середню освіту». *Відомості Верховної Ради.* 2020. № 31. ст. 226.

30. Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії. *Рідна школа.* 1993. № 8. С. 67–74.

31. Іванова І. Б. Модернізація вищої освіти в контексті інтеграції до світового освітнього простору: досвід України та країн Центральної Азії / І. Б. Іванова, О. В. Похілько. *Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні*

науки. 2021. Вип. 194. С. 121-125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2021_194_25

32. Іванюк Г., Хомич О. Етапи підготовки вчителя початкової школи в Канаді (друга половина ХХ – початок ХХІ століття). *Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. №2 (29). С. 186-192.

33. Ілюченко І. І. Напрямки впровадження в Україні зарубіжного досвіду неперервної освіти. *Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків : НТУ «ХПІ». 2013. № 45 (1018). С. 58–62.

34. Кивлюк О. П. Модернізація шкільної освіти в Україні: шляхи інтернаціоналізації / О. П. Кивлюк, Г. В. Жукова. *Освітній дискурс. Гуманітарні науки*. 2019. Вип. 11. С. 20-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eddcsp_2019_11_4

35. Клім-Клімашевська А. Освіта дітей з особливими потребами в умовах інклюзії: досвід Польщі. *Рідна школа*. 2015. № 3. С. 72-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2015_3_21

36. Ключкович Т. В. Модернізація підготовки педагогічних кадрів у системі університетської освіти Словаччини. *Збірник наукових праць: Педагогічні науки*. Херсонський державний університет, 2016. Випуск LXXI. Том 2. С. 17-21.

37. Ключкович Т. В. Особливості інтеграції вищої педагогічної освіти Словаччини в загальноєвропейський освітній простір. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. Budapest, 2015. III(29), Issue: 57. P. 21-24.

38. Ключкович Т. В. Передумови та чинники трансформації вищої педагогічної освіти в Словацькій Республіці. *Освітній дискурс: Збірник наукових праць* / Голов. ред. О. П. Кивлюк. Київ: «Видавництво «Гілея», 2018. Випуск 7 (8): гуманітарні науки. С. 84-94. URL: http://ukr.journal-discourse.com/index.php/ed_2017/issue/view/4/4

39. Ключкович Т. Європейський простір вищої освіти як чинник інтеграційних і модернізаційних процесів. *Педагогічні інновації у фаховій освіті: збірник наукових праць*. Вип. 11. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. С. 133-137.

40. Ключкович Т. Розвиток системи педагогічної освіти в контексті реформування вищої школи в Словацькій Республіці. *Педагогіка вищої та середньої школи: збірник наукових праць* / ред. кол.: З. П. Бакум (головний редактор), Т. О. Дороніна (заст. гол. ред.), В. А. Гаманюк [та ін.]. Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ», 2015. Вип. 44. С. 348-353.

41. Ключкович Т., Ключкович А. Реформування системи вищої освіти в Чехії та Словаччині в контексті посткомуністичної трансформації. *Labyrinths of Reality: Collection of scientific works* / edited by M.A. Zhurba. Montreal: CPM «ASF», 2020. Issue 3 (8). P. 70-74.

42. Ключкович Т.В. Етапи та особливості трансформації системи вищої освіти в Словацькій Республіці в кін. ХХ – поч. ХХІ століття. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. Ужгород, 2013. Вип. 27. С. 74-78.

43. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. 3-є вид., перероб. і допов. К.: ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
44. Конограй В. В. Особливості реформування вищої педагогічної освіти ЛАТВІЇ в контексті впровадження принципів Болонського процесу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2014. Вип. 122. С. 117-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2014_122_29
45. Кравець В.П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: Навч. посіб. Тернопіль, 1996. 436 с.
46. Кремень В. Г. Загальна середня освіта України в контексті освіти країн Європи: тривалість і структура: наук.-аналіт. доп. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України; В. Г. Кремень, О. І. Ляшенко, О. І. Локшина; [за участю А. П. Джурило, О. М. Шпарик (пер. з англ. додатків)]. Київ: Пед. думка, 2020. 56 с.
47. Крищук Б. Курс "Порівняльна педагогіка" у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів. *Педагогічний дискурс.* 2014. Вип. 16. С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddysk_2014_16_18
48. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник для вищих навчальних закладів. К: Кондор, 2006. 206 с.
49. Кудря М. М. Системний аналіз освітніх моделей європейських країн з урахуванням входження в Болонський процес. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2010. № 2. С. 66-74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2010_2_12
50. Лісковацька Х. М. Становлення та розвиток порівняльної педагогіки як науки в Україні (перша половина ХХ століття). *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2012. № 22(9). С. 41-48. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(9\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(9)_8)
51. Локшина О. І. Європейський вектор трансформації змісту початкової освіти в Україні. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. / Херсон. держ. ун-т.* Херсон, 2015. Вип. 67. С. 68–74.
52. Локшина О. І. Порівняльна педагогіка в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики. *Український педагогічний журнал.* 2015. № 1. С. 36-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_7
53. Локшина О. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі. *Порівняльно-педагогічні студії.* 2014. № 2-3. С. 5-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2014_2-3_3
54. Лотфі Г. Г. Розвиток білінгвальної шкільної освіти в Англії та Уельсі: ретроспектива та сучасність. *Інноваційна педагогіка.* 2019. Вип. 12(2). С. 93-96. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_12\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2019_12(2)_22)
55. Мартинчук О. В. Професійна діяльність спеціальних педагогів інклюзивних закладів освіти у країнах з високим рівнем розвитку освітніх систем (на прикладі Великобританії, Фінляндії та Ізраїля). *Актуальні питання*

корекційної освіти. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. 12. С. 202-222. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apko_2018_12_21

56. Марченко Т. М. Основи правового регулювання вищої освіти в СРСР. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2014. № 50. С. 78-81. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trkov_2014_50_20

57. Маслова Т. Формальна та неформальна освіта в Польщі в умовах європейського освітнього простору. *Наукові записки Малої академії наук України. Серія: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 11. С. 25-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snjasu_2018_11_6

58. Микитчук Н. М. Особливості співробітництва України з країнами Центральної Азії в сфері науки й освіти. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Історія та археологія*. - 2013. Т. 21, вип. 21. С. 70-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduia_2013_21_21_15

59. Мороз С. А. Досвід Китаю у забезпеченні розвитку галузі освіти як підґрунтя для вдосконалення механізмів державного управління якістю вищої освіти України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. С. 70-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2019_9_14

60. Назаренко О. Є. Пріоритетні напрями розвитку вищої освіти у Південній Кореї. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2019. № 31. С. 78-85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2019_31_15

61. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>

62. Нелін Є. В. Реформування системи державного управління вищою освітою (досвід Італії). *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 84 (5). С. 401–403.

63. Нелін Є. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителів Італії. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Вип. 19 (2–2015), ч. 2. С. 32–36.

64. Огієнко О. І. Шкільна освіта Великої Британії: історія і сучасність. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. №2 (12). С. 185-194.

65. Папіжук В. О. Європейська інтеграція як чинник реформування змісту шкільної освіти у Франції. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2007. 31. С. 143-146.

66. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. К.: Знання – Прес, 2003. 700 с.

67. Персток Т. М. Дистанційна освіта: модернізація шкільної освіти органами місцевого самоврядування / Т. М. Персток, О. Ж. Метеджи. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер. : Державне управління*. 2014. Т. 15, Вип. 291. С. 366-375. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdduu_du_2014_15_291_39

68. Петриченко Л. О. Витоки світової та вітчизняної порівняльної педагогіки. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2012. Вип. 29. С. 110-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkr_2012_29_16

69. Піонтковський-Вихватень Б. Дидактична сутність змісту середньої освіти з обдарованими учнями України у складі СРСР. *Педагогічні інновації: ідеї,*

реалії, перспективи. 2014. Вип. 2. С. 17-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ped_in_2014_2_5

70. Поберецька В. Впровадження інтегрованого навчання в початковій освіті: закордонний досвід. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. №3. С.125–132. URL: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.3.2020.219103>

71. Погребняк Н. М. Системно-історичний аналіз основних моделей розвитку освітніх систем у країнах Західної Європи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 18(1). С. 250-257. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18\(1\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18(1)_33)

72. Поп'юк М. В. Реформування початкової освіти в державах Вишеградської четвірки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Т., 2013. 18 с.

73. Порівняльна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / Гомонюк О. М. [та ін.]. Хмельницький: ХНУ, 2017. 267 с.

74. Пригодій М. А. Використання компаративного аналізу в дослідженнях з порівняльної педагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 124. С. 292-294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_124_77

75. Пронікова І. В. Модернізація змісту шкільної економічної освіти в Україні (2012-2019рр.). *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки*. 2020. Вип. 7. С. 62-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2020_7_13

76. Садова Н. О. До витоків становлення порівняльної педагогіки як науки в США. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 3. С. 221-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_3_32

77. Садова Н. Періоди розвитку порівняльної педагогіки як науки у зарубіжній педагогічній думці. *Педагогічні науки*. 2016. Вип. 66-67. С. 216-220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pena_2016_66-67_34

78. Сидоренко О.Л. Приватна вища освіта: шляхи України у світовому вимірі. Х.: Основа, 2000. 256 с.

79. Сисоєва С. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Світлана Сисоєва, Тетяна Кристопчук; Нац. акад. пед. наук України, Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Рівне : Овід, 2012. 351 с.

80. Сисоєва С. Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія*. 2018. № 7. С. 49-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osvit_2018_7_9

81. Скотна М. В. Початкова освіта Польщі: особливості інтегрованого навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 38 (91). С. 452–459.

82. Сотська М. Модель педагогічної освіти для XXI століття: досвід Сінгапуру. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 5. С. 32-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/isp_2020_5_8

83. Стократний С. Середня шкільна освіта в Польщі та Україні: порівняльний аналіз. *Педагогічний дискурс*. 2015. Вип. 18. С. 200-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2015_18_42
84. Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України / В.Зубко; Нац.ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: КМ Akademia, 1997. 290 с.
85. Тадеєва М. І. Використання досвіду реформування змісту ранньої іншомовної освіти в країнах Вишеградської четвірки в шкільній іншомовній освіті України / М. І. Тадеєва, Ю. П. Павлович. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. Вип. 16. С. 276-279. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2017_16_86
86. Ткачук М. Виховання загальнолюдських та національних цінностей у майбутніх педагогів при вивченні дисципліни "Порівняльна педагогіка". *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2020. Вип. 2(2). С. 155-161. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpumdpri_2020_2\(2\)_20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpumdpri_2020_2(2)_20)
87. Товканець Г. В. Особливості розвитку початкової освіти в європейських країнах. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія : Педагогіка та психологія*. 2016. Вип. 1. С. 154-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2016_1_41
88. Урбанец М. Освіта в країнах Західної Європи та Польщі і України. *Молодь і ринок*. 2012. № 2. С. 14-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2012_2_5
89. Фініков Т. Сучасна вища освіта: світові тенденції і Україна. К.: Тансон, 2002. 175 с.
90. Холявко Н. І. Вища освіта Литви: проблеми модернізації та комерціалізації досліджень / Н. І. Холявко, О. В. Росохач. *Управління розвитком*. 2018. № 1. С. 18–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2018_1_5
91. Хриков Є. М. Аналіз стану дослідженості наукової проблеми у галузі порівняльної педагогіки. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 4. С. 57-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_4_9
92. Цибулько Л.Г. Особливості системи початкової освіти в Німеччині / Л.Г.Цибулько, Г.С.Пилипенко, Д. І. Г.С Стародубцева. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2020. №2 (333). Ч.1 С.206-215.
93. Чернишова Є. Р. Особливості розвитку неперервної освіти дорослих в Естонії. *Теорія та методика управління освітою*. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2015_1_3
94. Чжан Лун Діалектика традиціоналізму та модернізації в системі освіти Китаю епохи глобалізації. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2014. Вип. 42. С. 157-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpri_zntndr_2014_42_18
95. Чопик Ю. Історіографія педагогічної компаративістики: проблема методології дослідження. *Педагогічний дискурс*. 2016. Вип. 21. С. 181-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/0peddysk_2016_21_36
96. Шандрук С. Компаративістські дослідження у галузі професійної підготовки вчителів для середньої школи як перспективний напрямок розвитку порівняльної педагогіки. *Наукові записки [Кіровоградського державного*

педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні науки. 2011. Вип. 101. С. 364-371. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2011_101_51

97. Шпарик О. Поняття "освітній розвиток" та "реформування освіти" у сучасному науковому дискурсі України та Китаю. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 3. С. 38-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2019_3_7

98. Ярова О. Досвід розвитку початкової освіти в країнах ЄС – джерело модернізації початкової освіти в Україні. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 1. С. 31–37.

99. Ярова О. Початкова освіта в країнах Європейського Союзу: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2017. 199 с.

100. Ярова О. Тенденції упровадження європейського виміру у початкову освіту Євросоюзу. *Порівняльно-пед. студії*. 2013. № 4(18). С. 63–72.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. URL: <http://comparlab.org.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/>

3. Методичний портал. URL: <http://www.metodportal.net>

4. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/>

5. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

6. Українська асоціація дослідників освіти. <https://www.uera.org.ua/>

7. Українська педагогіка. URL: <http://www.ukped.com>

8. Center for Studies in Higher Education – University of California, Berkeley. URL: <https://cshe.berkeley.edu/>

9. Comparative and International Education Society. URL: <http://www.cies.us/>

10. Comparative Education Society in Europe. URL: <https://www.cese-europe.org/>

11. European Educational Research Association (EERA). URL: <https://eera-ecer.de/>

12. Higher Education Special Interest Group (HESIG). URL: <https://www.higheredsig.org/>

13. Institute for International Studies in Education – University of Pittsburgh. URL: <https://www.iise.pitt.edu/>

14. International Bureau of Education (IBE-UNESCO). URL: <https://www.ibe.unesco.org/>

15. World Council of Comparative Education Societies. URL: <https://wcces-online.org/>